

nak végzetes első napján, április 16-án kezdődött meg Kárpátalja és Északkelet-Magyarország zsidóságának gettósítása, összhangban a Baky László által április 7-én kibocsátott, 6163/1944. BM VII. res. sz. rendelettel.³ A gettósítás folyamata során, mely folyamat gyorsan átterjedt az ország valamennyi vidékére, a zsidókat először megfosztották otthonaikról és értéktárgyaiktól, így ékszereiktől és pénzüktől is. A helyi gettókban, amelyekben a zsidók csak rövid időket töltöttek, a csendőrök és más állami hivatalnokok „rábeszélésére” át kellett adniuk minden értéket, amelyet netán „becsempészték”. Mihelyt átkerültek a nagyobb gettókba, amelyek általában a megyeszékhelyek téglagyáraiban létesültek, újabb, középkori kínzásoknak vetették alá őket, hogy kicsikarják tőlük a még náluk maradt értékeket. A különleges feladatokra kiképzett csendőrnyszervezet különösen kegyetlenül bántak a jobb módúnak gondolt zsidókkal, könnyörtelenül megkínították őket, hogy kiszedjék belőlük eldugott értékeik lelőhelyét vagy azoknak a keresztény barátaiknak, szomszédaiknak a nevét, akik tulajdonuk elrejtésében netán segítségükre voltak.⁴ A tehetetlen áldozatoknak újabb kegyetlenkedéseket és alapos motozást kellett kiállniuk, amikor bevagonirozták őket az Auschwitzba induló szerelvényekbe.

A zsidótlanítók – amolyan gonosz fricskaként – a sarc egy részét a zsidóellenes fellépés finanszírozására fordították, ideértve a gettósítás és a deportálás során felmerült költségeket is.⁵ Noha a németek lelkesen helyeselték a végleges megoldás effajta finanszírozását – Európa más megszállt országaiban is így jártak el maguk is –, alig várták, hogy rátehessék kezüket minél tekintélyesebb zsidó tulajdonra, hogy finanszírozhassák saját vállalkozásaikat, így a különféle Waffen-SS-egységek felfegyverzését.

A német kisajátítások folyamata

A németek nyomban a megszállás után nekiláttak e tervük megvalósításának. Amint azt a végleges megoldás forgatókönyve megkívánta, mindenekelőtt csalóka biztonságérzetbe akarták ringatni a magyar zsidóságot. A nyugalom és a kiegyensúlyozottság légkörét akarták meghonosítani a zsidó közösségben. Nem csupán azért, hogy elejét vegyék a varsói gettólázadáshoz hasonló megmozdulásnak, hanem azért is, hogy megakadályozzák a zsidókat bankbetétjeik gyors kivételében. Okoskodásuk hosszú évekre visszatekintő zsidóellenes akciók tanulságaiból merített.

1944. március 20-án, hétfőn, a megszállás utáni első munkanapon – amint azt a nácik előre tudták – a bankszámlával és széfekkel rendelkező zsidók megrohamozták a bankokat, hogy kivigyék letéeteiket és értékcikkeiket. A zsidóság vezetőivel folytatott másnapi tanácskozás során az Eichmann-féle különleges alakulat két vezetője, Dieter Wisliceny